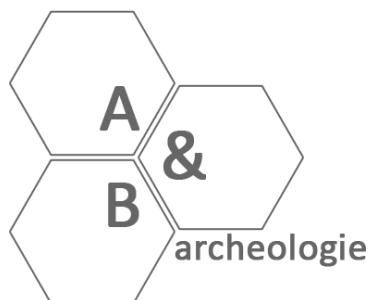


Nota Poperinge Ieperstraat 216

Verslag van Resultaten

Bert ACKE en Maarten BRACKE

18-9-2020



Titel: Nota Poperinge Ieperstraat 216

Erkend archeoloog: Maarten Bracke, OE/ERK/Archeoloog/2015/00036

Auteurs: Bert Acke en Maarten Bracke

Projectcode bureauonderzoek: 2018E196

Projectcode verder vooronderzoek: 2020I213

Bekrachtigde archeologienota: <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/7718>

Intern projectnummer: 2020.159

Locatiegegevens: West-Vlaanderen, Poperinge, Ieperstraat 216

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 35474,8 en Y: 172571,41; X: 35549,4 en Y: 172985,56

Oppervlakte plangebied: 3828m²

Kadastergegevens: Poperinge, afdeling 2, sectie D, perceel 678K (zie figuur 3)

Topografische kaart: zie figuur 1 en 2

Betrokken actoren: Bert Acke (assistent-archeoloog), Maarten Bracke (erkend archeoloog, veldwerkleider, assistent-aardkundige) en Alvaro Dever (contactpersoon initiatiefnemer)

Wetenschappelijke advisering: /

Plaats en datum: Moerbeke-Waas, 18/09/2020

© Acke & Bracke bv, Damstraat 206A, 9180 Moerbeke. De auteurs aanvaarden geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de auteurs.

1. INLEIDING	4
1.1. WETTELIJK KADER	4
1.2. ONDERZOEKSOPDRACHT	4
1.2.1. VRAAGSTELLING	4
1.2.2. RANDVOORWAARDEN	5
1.3. WERKWIJZE EN STRATEGIE	5
1.3.1. MOTIVERING ONDERZOEKSSTRATEGIE	5
1.3.2. ORGANISATIE VAN HET VOORONDERZOEK	5
1.3.3. ADVIES SPECIALISTEN	5
1.3.4. WETENSCHAPPELIJKE ADVISERING	6
1.3.5. SELECTIE BRONNEN	6
2. TERREININSPECTIE/WERFBEZOEK	8
2.1. AARDKUNDIGE OPBOUW	8
2.2. ASSESSMENT SPOREN	14
2.3. ASSESSMENT VONDSTEN	14
2.4. ASSESSMENT STALEN	14
2.5. ASSESSMENT CONSERVATIE	14
2.6. DATERING, INTERPRETATIE EN CONFRONTATIE MET VOORGAANDE ONDERZOEKSFASES	14
2.7. SYNTHESE	15
2.7.1. ARCHEOLOGISCH VERWACHTINGSPATROON	15
2.7.2. BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAGEN	15
3. SAMENVATTING	17
4. BIBLIOGRAFIE	18
5. BIJLAGES	19

1. Inleiding

1.1. Wettelijk kader

Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Poperinge Ieperstraat 216 (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², werd door de initiatiefnemer een archeologienota toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota¹ bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject.

Na het verkrijgen van de omgevingsvergunning werd bij de afbraak van de bestaande bebouwing vastgesteld dat er een zware verontreiniging aanwezig was op het terrein, waardoor het volledige terrein voorafgaand de nieuwbouwwerken diende gesaneerd te worden. Omdat de vervuiling van dergelijke ernstige aard was (asbest, creosoten, PAK's, zware metalen,...), diende deze sanering ook voorafgaand het sleuvenonderzoek te gebeuren. De kans was reëel dat bij de sanering het archeologisch niveau werd verstoord. In samenspraak met Onroerend Erfgoed² werd het plan van aanpak als volgt bijgestuurd: tijdens/na de sanering wordt nagegaan of de vervuiling en de sanering een eventueel bewaard archeologisch niveau heeft verstoord. Indien dit zo is, dan dient het sleuvenonderzoek niet uitgevoerd te worden. Is er echter wel nog een kans op het aantreffen van archeologische sporen, dan wordt het sleuvenonderzoek uitgevoerd na de sanering.

1.2. Onderzoeksopdracht

1.2.1. Vraagstelling

In het programma van maatregelen horende bij de bekrachtigde archeologienota waren de volgende onderzoeksvragen opgenomen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Kan een archeologische site uitgesloten worden?
- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718>

² Persoonlijke gesprekken en emailverkeer met erfgoedconsulenten Ine Léonard en Jessica Vandeveld in februari en juni 2020.

- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

1.2.2. Randvoorwaarden

Zie uitleg rond de sanering beschreven onder 1.1.

Projectcode 2020I213 is de projectcode voor het proefsleuvenonderzoek op deze site. Het verder vooronderzoek bleef echter beperkt tot een visuele terreininspectie, er werden geen sleuven aangelegd (zie verder). De projectcode bleef echter behouden, omdat er geen projectcode kan aangevraagd worden voor een terreininspectie.

1.3. Werkwijze en strategie

1.3.1. Motivering onderzoeksstrategie

Op basis van het bureauonderzoek werd in het programma van maatregelen van de archeologienota een gefaseerd vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven opgelegd, in een uitgesteld traject. Het onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en de voorwaarden opgenomen in het programma van maatregelen horende bij de archeologienota. De erkende archeoloog kan enkel mits gefundeerde motivatie afwijken van sommige van deze bepalingen en voorwaarden.

De saneringsproblematiek werd hierboven reeds geschetst. Op donderdag 17/09/2020 werd een terreininspectie uitgevoerd door Maarten Bracke en Bert Acke. De saneringswerken waren op dat moment volop aan de gang. Op het terrein waren diverse testsleuven uitgegraven en diverse materialen gestapeld. Na inspectie van de testsleuven en na overleg met de saneerder werd duidelijk dat het archeologisch niveau op deze site volledig was verstoord. Dit wordt verder verduidelijkt in hoofdstuk 2. Het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven was hierdoor niet meer aan de orde. Bij het terreinonderzoek werden foto's genomen met een camera van het merk Canon PowerShot SX10 IS. Er werden geen sporen aangetroffen, geen vondsten ingezameld en geen stalen genomen.

1.3.2. Organisatie van het vooronderzoek

Niet van toepassing.

1.3.3. Advies specialisten

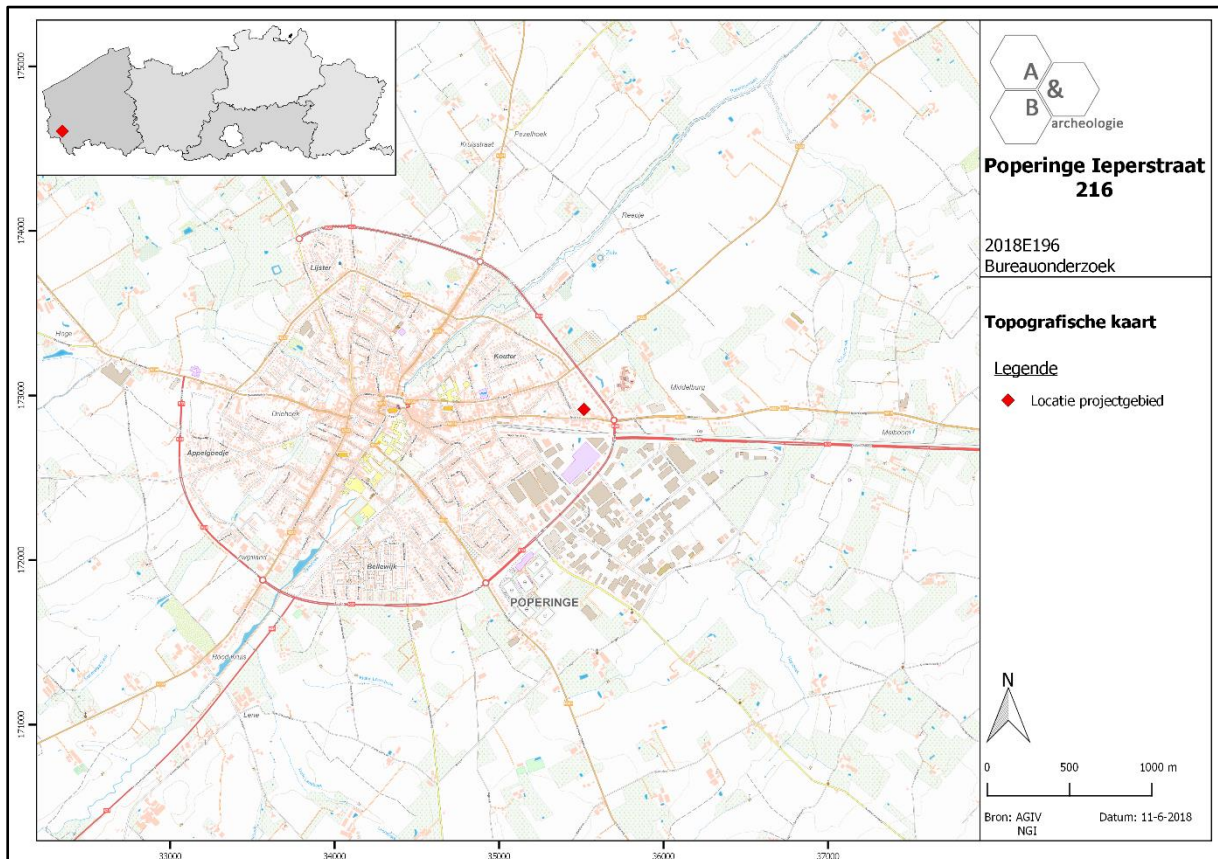
Niet van toepassing.

1.3.4. Wetenschappelijke advisering

Niet van toepassing.

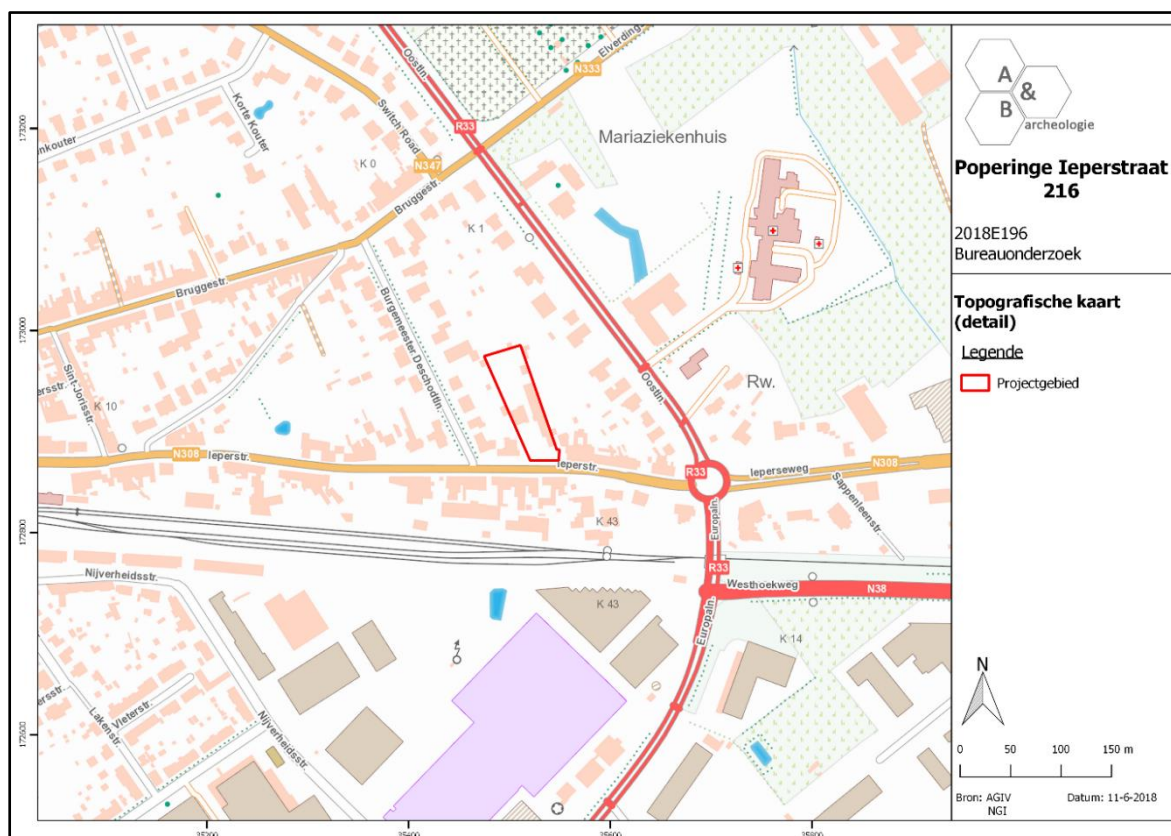
1.3.5. Selectie bronnen

De bekrachtigde archeologienota³ van deze site werd als voornaamste bron aangewend.

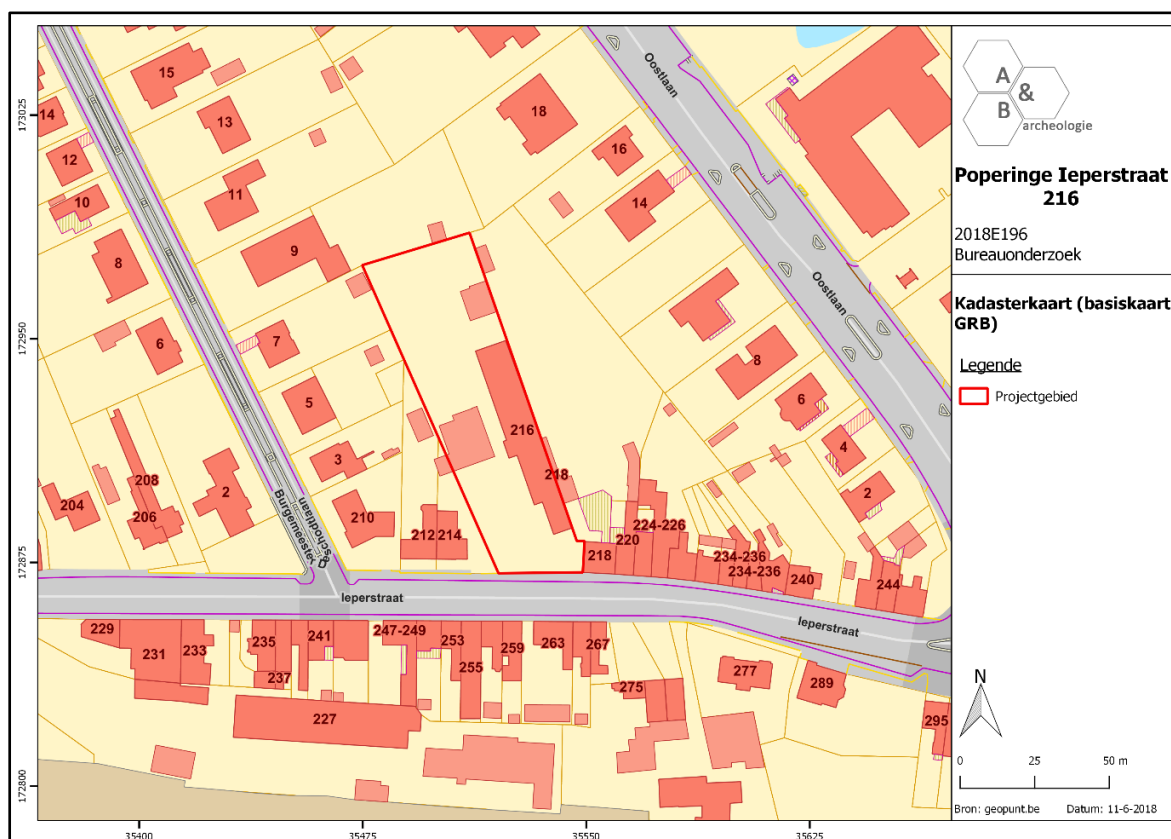


Figuur 1 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718>).

³ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718>



Figuur 2 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718>).



Figuur 3 Zicht op het kadasterplan (bron: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718>).

2. Terreininspectie/werfbezoek

2.1. Aardkundige opbouw

Verspreid op het terrein waren diverse testputten uitgegraven ter nazicht en monitoring van de vervuiling en sanering. Deze putten waren aangelegd tot in de C-horizont, tot waar de sanering zal gebeuren. Aan de straatzijde, in het zuiden van het plangebied, bevond de top van deze C-horizont zich op ca. 80cm diepte, in het noorden van het terrein was deze reeds op 20cm onder het maaiveld gelegen. Erboven bevond zich een pakket vervuilde grond, dat dus in dikte afneemt naar het noorden toe. Dit pakket kan als één verrommelde laag aanzien worden, met daarin diverse afvalmaterialen zoals plastic, glas, puin, asbest, ... en doorsneden door diverse kelders, citernes voor creosoten, funderingen van de 20^{ste}-eeuwse bebouwing, boomstronken, enz. De sanering heeft betrekking op deze vervuilde laag en een deel van de C-horizont eronder. Deze wordt weggegraven en nadien terug aangevuld met steriele grond.

Er was een scherpe overgang tussen deze vervuilde, zwarte laag en de onderliggende gelige C-horizont. De Lca-bodem (matig droge zandleembodem met textuur B horizont) die hier afgaande op de bodemkaart kon verwacht worden, was niet meer te herkennen. Het ontbreken van de B-horizont, de scherpe overgang tussen de vervuilde laag en de C-horizont, de wisselende diepte van de C-horizont, de diverse recente verstoringen die dieper in de C-horizont dringen, tonen aan dat er op het terrein reeds aanzienlijke grondwerken hebben plaatsgevonden die een eventueel archeologisch niveau volledig hebben verstoord.

Hieronder worden de foto's van het terreinbezoek afgebeeld. Het was niet mogelijk, niet veilig en niet relevant om in de testputten af te dalen om detailfoto's te nemen of bijkomende registraties zoals profieltekeningen te maken. De aanwezige vervuiling met asbest, creosoten (een kankerverwekkend, industrieel houtbeschermingsmiddel dat tegenwoordig niet meer mag gebruikt worden), PAK's, zware metalen, enz. zorgde er bovendien voor dat een te lange inspectie op het terrein ernstige gezondheidsrisico's met zich meebracht. Zo waren er bvb. 3 asbestmonitors op het terrein aangebracht om de concentratie van asbestdeeltjes in de lucht te monitoren.



Figuur 4 Uitgraving een creosoot-citerne.



Figuur 5 Testput uitgegraven tot ca. 30cm in de C-horizont.



Figuur 6 Testput in het noorden van het plangebied met C-horizont ondiep onder het maaiveld.



Figuur 7 Verstoorde, puinrijke zone in het noordoosten van het plangebied.



Figuur 8 Fundering uitgegraven tot diep in de C-horizont, die hier bijna dagzoomt.



Figuur 9 Eén van de 3 asbestmeters op het terrein.

2.2. Assessment sporen

Niet van toepassing.

2.3. Assessment vondsten

Niet van toepassing.

2.4. Assessment stalen

Niet van toepassing.

2.5. Assessment conservatie

Niet van toepassing.

2.6. Datering, interpretatie en confrontatie met voorgaande onderzoeksfases

Niet van toepassing. Er is geen archeologisch niveau meer aanwezig op het plangebied.

2.7. Synthese

2.7.1. Archeologisch verwachtingspatroon

Niet van toepassing.

2.7.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?

Neen.

- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?

Niet van toepassing.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?

Niet van toepassing.

- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?

Niet van toepassing.

- Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?

Niet van toepassing.

- Kan een archeologische site uitgesloten worden?

Ja, het terrein is dermate verstoord dat er geen archeologische site meer bewaard is. De oorspronkelijke bodemopbouw is niet meer aanwezig en het terrein is verstoord tot een deel in de C-horizont, waardoor er geen archeologische sporen meer bewaard kunnen zijn.

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?

Het plangebied is volledig verstoord.

- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

Neen.

3. Samenvatting

Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Poperinge Ieperstraat 216 (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², werd door de initiatiefnemer een archeologienota toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota bestond enkel uit een bureauonderzoek, in het programma van maatregelen was opgenomen dat een proefsleuvenonderzoek diende uitgevoerd te worden in uitgesteld traject.

Na het verkrijgen van de omgevingsvergunning werd bij de afbraak van de bestaande bebouwing vastgesteld dat er een zware verontreiniging aanwezig was op het terrein, waardoor het volledige terrein voorafgaand de nieuwbouwwerken diende gesaneerd te worden. Omdat de vervuiling van dergelijke ernstige aard was (asbest, creosoten, PAK's, zware metalen,...), diende deze sanering ook voorafgaand het sleuvenonderzoek te gebeuren. De kans was reëel dat bij de sanering het archeologisch niveau werd verstoord. In samenspraak met Onroerend Erfgoed werd het plan van aanpak als volgt bijgestuurd: tijdens/na de sanering wordt nagegaan of de vervuiling en de sanering een eventueel bewaard archeologisch niveau heeft verstoord. Indien dit zo is, dan dient het sleuvenonderzoek niet uitgevoerd te worden. Is er echter wel nog een kans op het aantreffen van archeologische sporen, dan wordt het sleuvenonderzoek uitgevoerd na de sanering.

Op donderdag 17/09/2020 werd een terreininspectie uitgevoerd door Maarten Bracke en Bert Acke. De saneringswerken waren op dat moment volop aan de gang. Verspreid op het terrein waren diverse testputten uitgegraven ter nazicht en monitoring van de vervuiling en sanering. Deze putten waren aangelegd tot in de C-horizont, tot waar de sanering zal gebeuren. Aan de straatzijde, in het zuiden van het plangebied, bevond de top van deze C-horizont zich op ca. 80cm diepte, in het noorden van het terrein was deze reeds op 20cm onder het maaiveld gelegen. Erboven bevond zich een pakket vervuilde grond, dat dus in dikte afneemt naar het noorden toe. Dit pakket kan als één verrommelde laag aanzien worden, met daarin diverse afvalmaterialen zoals plastic, glas, puin, asbest, ... en doorsneden door diverse kelders, citernes voor creosoten, funderingen van de 20^{ste}-eeuwse bebouwing, boomstronken, enz. De sanering heeft betrekking op deze vervuilde laag en een deel van de C-horizont eronder. Deze wordt weggegraven en nadien terug aangevuld met steriele grond. Er was een scherpe overgang tussen deze vervuilde, zwarte laag en de onderliggende gelige C-horizont. De Lca-bodem (matig droge zandleembodem met textuur B horizont) die hier afgaande op de bodemkaart kon verwacht worden, was niet meer te herkennen. Het ontbreken van de B-horizont, de scherpe overgang tussen de vervuilde laag en de C-horizont, de wisselende diepte van de C-horizont, de diverse recente verstoringen die dieper in de C-horizont dringen, tonen aan dat er op het terrein reeds aanzienlijke grondwerken hebben plaatsgevonden die een eventueel archeologisch niveau volledig hebben verstoord. Het uitvoeren van een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven was hierdoor niet meer aan de orde. Op het terrein kunnen geen archeologische sporen meer bewaard zijn en het plangebied kan opgenomen worden als Gebieden Geen Archeologie.

4. Bibliografie

- <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718>

5. Bijlages

- Figurenlijst

Figuur 1 Zicht op de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718).	6
Figuur 2 Detailopname van de topografische kaart met aanduiding van het plangebied (bron: https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718).	7
Figuur 3 Zicht op het kadasterplan (bron: https://loket.onroenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/7718).	7
Figuur 4 Uitgraving een creosoot-citerne.	9
Figuur 5 Testput uitgegraven tot ca. 30cm in de C-horizont.....	10
Figuur 6 Testput in het noorden van het plangebied met C-horizont ondiep onder het maaiveld.	10
Figuur 7 Verstoorde, puinrijke zone in het noordoosten van het plangebied.	11
Figuur 8 Fundering uitgegraven tot diep in de C-horizont, die hier bijna dagzoomt.	12
Figuur 9 Eén van de 3 asbestmeters op het terrein.....	13